

Antakyalı İki Tıp Tarihçisi; Dr. Saffet Eren Kızıldağlı ve Dr. Edip Kızıldağlı

Gülten Dinç¹

¹Istanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Tıp Tarihi ve Etik Anabilim Dalı, İstanbul

Özet

Dr. Saffet Eren Kızıldağlı 1940'lı yıllarda Ord. Prof. Dr. A. Süheyl Ünver'in asistanlığını yapmış ve tıp tarihi üzerine değerli araştırmaları olan bir hekimdir. Dr. Edip Kızıldağlı ise Antakya tarihi ve folkloru ile tıp tarihi alanlarında araştırmaları bulunan halk sağlığı uzmanı bir hekimdir. Dr. Saffet ve Edip Kızıldağlı 1944 yılında evlenirler. 1951 yılına kadar İstanbul, Gazipaşa ve Silivri'de görev yaparlar. 1951 yılından itibaren ise Hatay'ın Altınözü İlçesi'ne yerleşerek ölümlerine kadar burada yaşayıp, çalışırlar.

Makalede bu iki hekimin yaşamları ile tıp ve kültür tarihimize yaptıkları katkıların ortaya konulması amaçlanmıştır. Dr. Saffet ve Edip Kızıldağlı hakkındaki bilgileri elde edebilmek için çalıştıkları kurumlardaki personel dosyaları, yayınları ve aile arşivinden yararlanılmıştır.

Anahtar kelimeler: Saffet Eren Kızıldağlı, Edip Kızıldağlı, tıp tarihi, folklorik tıp, Hatay, Altınözü

Cerrahpaşa Tıp Derg 2009; 40: 148-154

Two medicine historians from Antakya, Dr. Saffet Eren Kızıldağlı and Dr. Edip Kızıldağlı

Abstract

Dr. Saffet Eren Kızıldağlı is a doctor who has been an assistant to Ord. Prof. Dr. A. Süheyl Ünver on 1940s and has had valuable researches on history of medicine. Dr. Edip Kızıldağlı is a specialist doctor on public health, who has had researches on history of medicine, history and folklore of Antakya. They got married in 1944, worked together in İstanbul, Gazipaşa and Silivri until 1951. After 1951, they settled in Altınözü/Hatay and worked there till their death.

In this article; Dr. Saffet Kızıldağlı and Edip Kızıldağlı's contributions to history of medicine and culture through their lives are aimed to be evaluated. Dr. Saffet Kızıldağlı and Edip Kızıldağlı's reports have been retrieved from the personal files at their working institutions, family archives and publications.

Key words: Saffet Eren Kızıldağlı, Edip Kızıldağlı, history of medicine, folkloric medicine, Hatay, Altınözü

Cerrahpaşa J Med 2009; 40: 148-154

Dr. Saffet Eren Kızıldağlı

1915 yılında İstanbul'da doğan Dr. Saffet Eren, Selanikli Zeki Derviş Bey ve Emine Hanım'ın kızıdır (Resim 1). Kızlık soyadı Eren'dir. Saffet Hanım 1931 yılında Sainte Pulchérie Fransız Kız Orta Okulu'ndan mezun olur. Notre Dame de Sion Fransız Kız Lisesi'nde

başladığı lise eğitimini, 1934 yılında Şişli Terakki Lisesi'nde tamamlar. Aynı yıl girdiği İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi'nden 1940 yılında mezun olur [1].

İyi derecede Fransızca bilen Dr. Saffet Eren mezuniyetinden sonraki kariyerine tıp fakültesinde, özellikle de tıp tarihinde devam etmeyi ister. Onun tıp tarihine olan ilgisi aslında öğrenciliğinin son yılında başlamıştır. 14 Ağustos 1939'da henüz mezun olmamışken, "doktor talip çıkmadığından" dolayı boş olan, Tıp Tarihi ve Deontoloji Enstitüsü'ndeki asistanlığa kendi isteği ile tayin olunur ve mezun olduğu 1 Temmuz 1940 tarihine kadar öğrenci asistan olarak çalışır. Bu ilgisi mezun olduktan son-

Alındığı Tarih: 30 Haziran 2010
Yazışma Adresi (Address): Doç. Dr. Gülten Dinç
İstanbul Üniversitesi, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, Tıp Tarihi ve Etik Anabilim Dalı,
Cerrahpaşa 34098 İstanbul
e-posta: gdinc@istanbul.edu.tr

Resim 1.

Dr. Saffet Eren
Kızıldağlı

ra da sürer ve 1 Şubat 1941 tarihinde, bu kez asistan olarak ve 35 TL maaşla Tıp Tarihi Enstitüsü'nde göreve başlar (Resim 2). Şubat 1941 ile Mayıs 1943 tarihleri arasında aynı zamanda fahri asistan olarak, İ.Ü Tıp Fakültesi Tedavi Kliniği'nde, Ord. Prof. Dr. Akil Muhtar Özden'in yanında da çalışır [1].

Dr. Saffet Eren 1943 yılında, Ord. Prof. Dr. Ahmet Süheyl Ün-

ver'in asistanı olduğu sırada, henüz bir tıp öğrencisi olan ve tıp tarihine ilgi duyan Edip Kızıldağlı ile tanışır. Dr. Saffet ve Edip Kızıldağlı 9 Mart 1944 tarihinde evlenirler [2]. Çiftin nikâh şahitliğini Ord. Prof. Dr. Süheyl Ünver yapar (Resim 3).

Dr. Saffet Kızıldağlı, bu yıllarda tıp tarihi ile ilgili önemli çalışmalar yapmaya ve yayımlamaya başlamıştır. Ancak İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi'nde bulunan personel dosyasındaki belgelerden anlaşıldığına göre, 1946 yılında bu çalışmalarını sürdürürken, Tıp Tarihi Enstitüsü'nden ayrılmak zorunda kalır. Belgelere göre 1945 yılında Prof. Dr. A. Süheyl Ünver tarafından Tıp Fakültesi Dekanlığı'na hitaben yazılan bir yazıyla; "asistanlık süresini doldurmuş olanların ih-

tisas imtihanına alınmasına dair bir karar olduğu, bu kararın Tıp Tarihi ihtisasını kapsayıp kapsamadığı" sorulmaktadır. Çünkü Dr. Saffet Kızıldağlı iki yıl olan asistanlık süresini çoktan doldurmuştur ve ihtisas sınavına girmek istemektedir. Dekanlıktan "Tıp Tarihi Enstitüsü asistanı için bu hükmün cari olmadığı" yanıtı alınır. Dr. Saffet Kızıldağlı büyük olasılıkla ihtisasının kabul edilmeyeceği yolundaki bu kararın etkisiyle

Tıp Tarihi Enstitüsü Profesörlüğü'ne hitaben 22 Ocak 1946 tarihinde bir dilekçe yazarak Üçüncü İç Hastalıkları Kliniği'nde açık bulunan arşiv ve kütüphane memurluğuna istekli olduğunu bildirir. Bu istek Dekanlık tarafından kabul edilir. Dr. Saffet Kızıldağlı 18 Şubat 1946 tarihinde Tıp Tarihi Enstitüsü'nden ayrılarak Dahiliye Kliniği'nde arşiv ve kütüphane memuru olarak göreve başlar. Ancak 13 Ağustos 1946 tarihinden itibaren aynı klinikte boş bulunan asistan kadrosuna ataması yapılır ve çalışmalarına hekim olarak devam eder [1]. Dr. Saffet Kızıldağlı, Dahiliye kliniğinde çalıştığı 1946-1951 yılları arasında Prof. Dr. Ekrem Şerif Ege ve Ord. Prof. Dr. Tevfik Sağlam'ın asistanlıklarını yapar (Resim 4).

1 Mart 1951 tarihine kadar İstanbul'da yaşayan Dr. Saffet Kızıldağlı, eşi Dr. Edip Kızıldağlı'nın tayini üzerine Üniversite'deki görevinden ayrılarak Hatay'ın Altınözü ilçesine yerleşir. Dr. Saffet Kızıldağlı bundan sonra ölümüne kadar Hatay'ın Altınözü ilçesinde yaşar ve Belediye Tabibi, Verem Savaş Dispanseri Tabibi ve Merkez Belediye Sağlık İşleri Müdürü olarak görev yapar. Dr. Edip ve Saffet Kızıldağlı çiftinin Güneş, Sema, Nazlıgül ve Derya adlarında 4 kızları vardır. Ancak Dr. Saffet Kızıldağlı, 4 Kasım 1962 tarihinde, henüz daha 47 yaşında iken trajik bir şekilde yaşama veda eder [1].

Resim 3. Dr. Saffet ve Edip Kızıldağlı nikah törenlerinde, arkada nikah şahitliklerini yapan Ord. Prof. Dr. A. Süheyl Ünver (Dr. Edip Kızıldağlı'nın "Bir Tıbbiyelinin Hatıraları" kitabının kapağı).

FAKÜLTESİ Tıp Tarihi ve Semiyoloji Kürsüsü Asistanı	
Statü No	Dosya No
İÇTİMAİ HÜVİYETİ	
Adına ve Soyadına	Dr. Saffet Eren
Doğum Yerin ve Yılına	İstanbul 1908-1933
NUFUS KAYDINA GÖRE	
Babanızın adı, doğum yeri ve yılı.	Şahî Servis Selâhî (Vefat etmiştir)
Annemin adı, doğum yeri ve yılı.	Latife, Selâhî, 1900
Milliyetiniz.	Türk
Tabiiyetiniz.	Türk
Evlî iseniz eşinizin adı, doğum yeri ve yılı.	Değildir
Çocuklarınızın adedi ve doğum tarihleri.	Yoktur
Sabanıza veya ailenize ait emlak ve akarı var mıdır, nerededir?	Azmetin Tahsin Millîpark sokak No. 17 de küçük bir evi vardır.
Bildiğiniz yabancı dilleri nerede öğrendiniz?	Bourse de Saint-François Kas lisesinde.

Resim 2. Dr. Saffet Eren Kızıldağlı'nın İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi'ndeki dosyasında bulunan personel kayıt belgesi (İ.Ü. İstanbul Tıp Fakültesi Dekanlığı Akademik Personel Arşivi'nden).

Resim 4. Dr. Saffet Kızıldağlı bir toplantıda.

Personel dosyasındaki belgelerden öğrendiğimize göre Dr. Saffet Kızıldağlı vefat ettiği 1962 yılının Haziran ve Temmuz aylarında İstanbul Tıp Fakültesi Dekanlığı ve Sağlık Bakanlıklarına birer yazı ile başvurarak yeni yayınlanan Tababet Uzmanlık Tüzüğüne göre kendisine “Tıp Tarihi Mütahassısı” unvanı verilmesini talep etmiştir. Konu Bakanlık tarafından Tıp Tarihi Enstitüsü’ne sorulmuş, ancak ne yazık ki Enstitü adına Ord. Prof. Dr. A. Süheyl Ünver tarafından verilen yanıtta “uzmanlık için gereken en az iki yıl asistanlık yapma şartını tamamladığı, ancak tez ve imtihan bariyerlerini aşmadığı için” bunun mümkün olamayacağı bildirilmiştir [1]. Bu yazışmalardan anlaşılmaktadır ki, Dr. Saffet Kızıldağlı, eğer ömrü vefa etse, çalışmalarına büyük olasılıkla tıp tarihi alanında devam ederek “Tıp Tarihi Mütahassısı” unvanını alacak ve alanın yetkin isimlerinden biri olabilecektir.

Araştırmamızda Dr. Saffet Kızıldağlı’nın tıp tarihi alanında biri kitap olmak üzere altı yayını bulunduğunu belirledik. Tıp tarihi ile ilgili kaynakları taradığımızda Dr. Saffet Eren Kızıldağlı adına ilk kez Türk Tıp Tarihi Arkivi’nde rastladık. Derginin 21-22. sayısında Dr. Saffet Eren’in iki makalesi bulunuyordu. Dergide Dr. Saffet Eren imzasıyla yayınlanan yazıların ilki “Hekim-

başı Salih Efendi hakkında 1231–1312 (1816–1895)” başlığını taşır [3]. Dr. Saffet Eren’in Hekimbaşı Salih Efendi hakkında “o güne kadar hiçbir yayın bulunmadığını” belirterek başladığı, 15 sayfalık makale, ayrıntılı bir biyografi niteliğindedir. Dr. Saffet Eren adıyla derginin aynı sayısında yayınlanan ikinci makale ise “Çiçek aşısı ve Cenner hakkında” başlığını taşır [4]. Yazı Lady Montagu’nun Türk usulü çiçek aşısını Avrupa’ya tanıtan mektubunu konu almaktadır.

Prof. Dr. A. Süheyl Ünver Dirim Dergisinin 1944 yılı 7-8. sayısında yer alan “Türkiye Malarya tarihi hakkında düşündüklerim” başlıklı makalenin son paragrafında Dr. Saffet Kızıldağlı’dan söz eder: “Sıtma folkloru tarihimiz umulmayacak kadar çok örneklere malik olduğundan, bunları tıp tarihi enstitüsü asistanı Dr. Saffet Kızıldağlı toplamaktadır. Bunlar da neşrolununca sıtma tarihimize ait malzemenin bir kısmı ortaya konmuş bulunacaktır” [5]. Sözü edilen bu araştırma “Memleketimizin sıtma folkloru hakkında” başlığıyla 1945 yılında Folklor Postası dergisinde yayınlanmıştır [6].

Kaynaklarda Dr. Saffet Kızıldağlı’ya ait görünen dördüncü yayın, Dirim dergisinde yer alan “Türkiye’de tıp mecmuaları hakkında” başlıklı yazıdır [7]. Ülkemizde yayınlanan tıp dergileri üzerine yazılmış temel kaynak-

lardan biri olan 8 sayfalık makalenin başında, o güne kadar yayınlanan tıbbi süreli yayınlara dair kısa bir bilgi bölümü bulunur; ardından 50 adet derginin açıklama listesi yer alır.

Dr. Saffet Kızıldağlı'nın beşinci yayını Prof. Dr. A. Süheyl Ünver ile ortak yazdıkları "Prof. Dr. Orhan Abdi Kurtaran Aforizması" başlıklı makaledir [8]. Yazıda Profesör Orhan Abdi Kurtaran'ın kısa özgeçmişi ve sağlık hakkındaki özlü sözleri yer alır.

Dr. Saffet Kızıldağlı'ya ait ulaşabildiğimiz altıncı ve son yayın ise A. Süheyl Ünver ve Nezihe Ayaydın'la ortak olarak hazırladıkları "Aforizma; Dr. Âkil Muhtar Özden (1877–1949) vecîzeleri" adlı 50 sayfalık kitaptır [9]. Prof. Dr. Akil Muhtar'ın ölümünün ardından yayınlanan kitapta, Prof. Dr. A. Süheyl Ünver tarafından yazılmış bir sunuş yazısı ile hal tercümesi ve üç yazar tarafından toplanan, Akil Muhtar'ın özlü sözlerinden oluşmuş "Aforizma" başlıklı bölüm bulunur.

Dr. Metine Bilger'den sonra ülkemizde tıp tarihi alanında ikinci kadın asistan olan Dr. Saffet Kızıldağlı, değerli çalışmalarıyla Türk tıp tarihinde iz bırakan hekimlerimizden biri olarak yerini almıştır.

Dr. Edip Kızıldağlı

Resim 5.

Dr. Edip Kızıldağlı

Dr. Edip Kızıldağlı ise 3 Ocak 1920'de Antakya'da dünyaya gelir. Annesi Hatice Hanım babası Mustafa Rifat Bey'dir. İlköğrenimini Mersin ve Antakya'da yaptıktan sonra 1940 yılında Antakya Lisesi'ni bitirir. Aynı yıl İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesine girer (Resim 5). Dr. Edip Kızıldağlı 1944 yılında Süheyl Hoca'nın asistanı olan Dr. Saffet Eren'le evlendiğinde Ord. Prof. Dr. A. Süheyl Ünver'in kişiliği ve yayınlarının etkisiyle tıp tarihine büyük ilgi duyan, aynı zamanda tezhip ve minyatürle de ilgilenen bir tıp öğrencisidir. Fransızca ve Arapça bilmektedir. Süheyl Hoca'nın öğrencisi olarak derslerine devam etmekte ve Antakya tarihi, folkloru ve tıp tarihi alanlarında araştırmalar yapıp yayımlamaktadır.

Dr. Edip Kızıldağlı Tıp Fakültesi'nden 1946 yılında mezun olur. Askere gidene kadar Tedavi Kliniği'nde Prof. Dr. Akil Muhtar Özden'in yanında kısa bir süre gönüllü olarak çalışır. Daha sonra 4 ay kadar Antakya merkez Sıtma Mücadele Tabibi olarak görev yapar. Ardından askere gider ve 1948 yılında terhis olup İstanbul'a döner. Askerlik dönüşünde kısa sürelerle İstanbul Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi'nde Prof. Dr. Ziya Cemal B. Aksoy ve Radyoloji Enstitüsü'nde Prof. Dr. Muhterem Gökmen'in yanlarında çalışır [2,10,11].

Dr. Edip Kızıldağlı o güne kadar evin geçimine kısa süreli ve geçici işlerle katkıda bulunmuştur. Bu sıradaki tek amacı ise Prof. Dr. Süheyl Ünver'in yanına asistan olarak girebilmektir. Ancak bu mümkün olmaz ve artık sürekli bir iş sahibi olması gerekir. 1950 seçimlerinin ardından, önce Antalya'nın Gazipaşa ilçesine Hükümet Tabibi, daha sonra da İstanbul'un Silivri ilçesine Sıtma Savaş Tabibi olarak atanır. Fakat mutlu değildir. Hocası Ziya Cemal'in yazdığı tavsiye mektubuyla dönemin Sağlık Bakanı Nihat Reşat Belger'e stomatoloji eğitimi yapmak üzere Avrupa'ya gitmek istediğini bildirir. Bunun mümkün olmadığı yanıtını aldığı anda ise, Hatay'a tayini ister; Silivri ile Altınözü'nün becayişi sonucunda Hatay'a tayin olunur. Eşi Dr. Saffet Kızıldağlı da onunla birlikte İstanbul'dan ayrılarak Hatay'a gelir (Resim 6). Bun-

Resim 6. Dr. Saffet ve Edip Kızıldağlı.

Resim 7.

Dr. Edip Kızıldağı emeklilik yıllarında.

dan sonraki yaşamlarını Hatay Altınözü'nde geçirirler. Dr. Edip Kızıldağı 1962 yılında Halk Sağlığı Uzmanı olur, aynı yıl eşi Dr. Saffet Kızıldağı'yı kaybeder [2,10,11]. 1963 yılında Hatice Kızıldağı ile evlenir. Hatice Hanım'dan da Kemal, Seval ve Aydan adlı üç çocuğu olur. 1951 yılından emekli olduğu 1985 yılına kadar Altınözü'nde Hükümet Tabibi ve Hatay Sağlık Müdür Muavini görevlerinde bulunur, trahom tedavisinde çalışır (Resim 7). Türk Tıp Tarihi Kurumu'nun 62 No'lu üyesi olan Dr. Edip Kızıldağı 24 Kasım 2002'de Altınözü'nde yaşamını yitirir [12].

Dr. Edip Kızıldağı yaşamı boyunca araştırmacı ve sanatçı kişiliğiyle tanınır. Şiir ve piyes yazar, türkü ve masallar derler, tezhip yapar [13]. Birçok folklorik ve tıbbi yayını vardır. Memleketi olan Altınözü'nde hekimlik yaptığı sürece ilçenin okullarında boş geçen yabancı dil, biyoloji ve tarih gibi derslere girip fahri öğretmenlik yapar.

Dr. Edip Kızıldağı da tüm bunların yanı sıra, eşi Dr. Saffet Kızıldağı gibi tıp tarihine olan ilgisini ve Ord. Prof. Dr. A. Süheyl Ünver ile olan ilişkisini ömrü boyunca sürdürür. Süheyl Hoca ile mümkün olduğunca görüşür, çoğu zaman da mektuplaşır. Önceleri Süheyl Hoca'nın yanına asistan olarak girmeye çabalar, bu mümkün olmayınca Çukurova Üniversitesi Tıp Tarihi Kürsüsü'nü kurmak ve orada kariyerine devam etmek ister. Ancak koşulların elverişli olmaması nedeniyle bu isteklerini gerçekleştiremez [14].

Dr. Edip Kızıldağı tıp tarihi ve folklorik çalışmalarının yanı sıra, yaşamı boyunca, bir tür küf mantarı olan Botritis Bassiyan'a'nın eklemlerde kireçlenme, dişlerde ve böbreklerde ise taş oluşumuna yol açan bir ajan patojen olduğu konusundaki teorisini kanıtlamaya çalışır. Botritis mantarlarıyla ilgili olarak birçok araştırma ve bunların sonucunda yayınlar yapar. Bu yayınların birincisi bir süre yanında çalıştığı diş hekimliği hocası Prof. Dr. Ziya Cemal B. Aksoy ile ortak olarak "Calcification

işinde bazı mantarların rollerine dair deneysel araştırmalar" başlığı ile Mikrobiyoloji Dergisi'nde yayınlanan araştırmadır [15]. Bu konudaki ikinci yayını "Bitkilerde, ipekböceklerinde, insanlarda ve hayvanlarda hastalık yapan Botritis Mantarları hakkında bir etüd ve laboratuvar araştırmaları hulasası" başlığı ile Sağlık Dergisi'nde yayınlanır [16]. Aynı konudaki diğer bir yayını ise yine "Bitkilerde, ipekböceklerinde, insanlarda ve hayvanlarda hastalık yapan Botritis Mantarları hakkında bir etüd ve laboratuvar araştırmaları hulasası" başlığıyla Pratik Doktor Dergisi'nde yayınlanır [17]. Dr. Edip Kızıldağı ne yazık ki İstanbul'dan ayrılması nedeniyle bu konudaki araştırmalarına devam edemez. Ancak "Bir Tıbbiyelinin Hatıraları" ve "Bir Tıbbiyelinin Mektupları" adlı kitaplarında botritis mantarları üzerindeki çalışmalarını ve teorisini kanıtlama yolundaki çabalarını ayrıntılarıyla anlatır [2,14].

Dr. Edip Kızıldağı'nın 7 adet kitabı (Tablo 1) ile tıp, folklor, tarih ve kültür konularında, çoğunlukla Hatay'da basılan yerel gazete ve dergilerde yayınlanmış toplam 638 adet makalesi bulunmaktadır [18]. Bu makalelerden 50 adeti tıp tarihi ve tıp folkloru üzerinedir (Tablo 2).

Tablo 1. Dr. Edip Kızıldağı'nın yayınlanmış kitapları.

1. Edip Kızıldağı, Bir Tıbbiyelinin Hatıraları. Antakya, 1990, Kültür Ofset Basımevi, 63 s.
2. Edip Kızıldağı, Bir Tıbbiyelinin Mektupları / Ah Şu Altınözü. Antakya, 1991, Kültür Ofset Basımevi, 53+52 s. (İki kitap aynı cilt içinde bir arada basılmıştır.)
3. Edip Kızıldağı, Halk Hazinesi (İnançlarımız) Antakya kapılarında. İstanbul, 1964, Özer Mtb., 41 s.
4. Edip Kızıldağı, Antakya Kapılarında. İstanbul, 1943, Başarı Mtb., 36 s.
5. Edip Kızıldağı, Yıllar ve Alaylar (Şiirler). İstanbul, 1959, Hüsnütabiat Mtb.,
6. Edip Kızıldağı, Altınözü Çeteleri (Piyes). Altınözü, 1979, Yusuf Balcıoğulları Basımevi, 32 s.
7. W. H. Bartlett, Asi Kenarlarında. Çeviren: Edip Kızıldağı, Ankara, 1961, Yargıçoğlu Mtb., 48 s.

Tablo 2. Dr. Edip Kızıldağlı'nın tıp tarihi ve folkloru ile ilgili makaleleri.

1. Hekim Davudu Dariri Antaki. *Dirim* 1979;54(9-10): 309-310
2. Davudu Antaki'nin Antakya'da yaşayan hatıraları. *Türk Folklor Araştırmaları* 1950;1(10):153-154
3. Atatürk'ün bir dişi. *Dirim* 1979;54(5-6):182-183
4. Dr. Ruscuklu İsmail Hakkı Bey'le ilgili anılar. *Dirim* 1978;53(9-10):313-314
5. Tarihte lepra savaşı ve Antakya'daki miskinler tekkesi. *Dirim* 1977;52(10):473-476
6. Prof. Dr. Nihat Reşat Belger'in anıları. *Dirim* 1981;56(5-6):171-174
7. Dr. Behçet Uz'un anıları. *Dirim* 1981;56(7-8):232-235
8. Hatay'da halk ilaçları ve inançları. *Türk Folklor Araştırmaları* 1972;14(275):6330-6331
9. Mevlana'nın hekimliği. *Dirim* 1977;52(11):522-524
10. Anadolu'da böbrek taşlarını düşüren bir bitki hakkında folklorik araştırmalar. *Dirim* 1980;55(11-12):374-375
11. Hatay'da Lokman Hekim efsaneleri; Hikmet-ül Lokman kitapları. *Türk Folklor Araştırmaları* 1970;13(255):5764-5765
12. Afganistandan gelen hekimbaşı. *Antakya-Hatay Gazetesi* 10-11 Mart, 31 Mart, 1 Nisan 198318
13. Atatürk'ün bir dişi ve bir hakimin hikayesi. *Antakya-Hatay Gazetesi* 7-10 Kasım 197318
14. Bir zamanlar sıtma böyle imiş. *Antakya-Hatay Gazetesi* 27-28 Mayıs 196618
15. Davud-u Antaki'den bir demet çiçek. *Antakya-Zaman Gazetesi* 4 Ağustos 198318
16. Dr. Ahmet Mithat Kuseyri'nin gençliği. *Antakya-Hatay Gazetesi* 26-29 Mart 198318
17. Dr. Behçet Uz. *Antakya-Hatay Gazetesi* 24 Ekim, 2 Kasım 197818
18. Dr. Nihat Reşat Belger. *Antakya-Hatay Gazetesi* 25 Temmuz 197818
19. Dr. Rıza Nur. *Sağlık Alemi*, Aralık 198018
20. Ecz. Reşat Bayer. *Hayat Gazetesi*, 13 Ekim 197918
21. Hatay'da halk tababetinden örnekler. *Antakya-Hatay Gazetesi* 14-22 Temmuz 196418
22. Hatay'da inançlar ve ilaçlar. *Antakya-Vatandaş Gazetesi* 20-21 Kasım 197018
23. Hatay'da Lokman Hekim efsaneleri. *Antakya-Vatandaş Gazetesi* 19 Mayıs 197018
24. Hatay'ın sağlık coğrafyası ve şifa kaynakları. *Turizm ve folklor dergisi* Ekim 1983, No: 13-1418
25. Hatay'ın şifalı otlarından sahlep. *İskenderun-Hatay'ın Sesi*, 30 Haziran 197418
26. Hekim Davud-u Dariri Antaki. *Antakya-Hatay Gazetesi* 24 Ağustos, 9 Eylül 197818
27. Hekim ve hasta ilişkileri. *Antakya-Hatay Gazetesi* 25-27 Haziran 197418
28. İbn Sina'nın Antakya'da verdiği ders. *Hatay Gazetesi*, 22-27 Ağustos 198418
29. Klinik bakteriyoloji'nin tarihi. *Antakya-Hatay Gazetesi* 9-11 Mart 196518
30. Lokman Hekim. *Antakya-Hatay Gazetesi* 195918
31. Lokman Hekim kitabından birkaç örnek. *Türk Folklor Araştırmaları*, Nisan 197018
32. Lokman Hekim'e göre uzun yaşamın beş şartı. *Antakya-Hatay Gazetesi* 1-10 Ekim 197518
33. Lokman Hekim'in vasiyeti. *Türk Folklor Araştırmaları*, Mayıs 1973;28618
34. Lokman Hekim ile Davud Darir Antaki Efsanelerinin ortak tarafı. *Antakya-Hatay Gazetesi* 29-30 Kasım 196818
35. Lokman'dan birkaç ilaç. *Antakya-Vatandaş Gazetesi* 16 Şubat 197018
36. Lokman Hekim'in kitabından örnekler. *Antakya-Hatay Gazetesi* 25 Mayıs 198018
37. Lokman kitabı. *Hatay Gazetesi* 25 Nisan 197018
38. Louis Pasteur ve tıbbiyeliler. *Antakya-Hatay Gazetesi* 27-28 Şubat 197818
39. Memleketimizin sıtma folkloru hakkında. *Antakya-Hatay Gazetesi* 25-27 Haziran 196318
40. Ord. Prof. Dr. Cemil Topuzlu ve Diş Tababeti Okulu. *Antakya-Hatay Gazetesi* 2-8 Mayıs 197818
41. Rahmetli hocam Dr. Mesut Fani bilgili. *Antakya-Hatay Gazetesi* 10-12 Aralık 197918
42. Prof. Dr. Feridun Nafiz Uzlu kimdir? *Antakya-Hatay Gazetesi* 3-10 Nisan 196118
43. Prof. Dr. Hilmi Akın'ın muvaffakiyetleri. *Antakya-Hatay Gazetesi* 13-14 Şubat 196118
44. Sağlık bakanlarından Prof. Dr. Nihat Reşat Belger'in anıları. *Antakya-Hatay Gazetesi* 25 Temmuz-4 Ağustos 197818
45. Şaban Şifai'ye göre yağmur taşı hakkında. *Antakya-Hatay Gazetesi* 28 Haziran-4 Temmuz 196318
46. Şair Hekim Fuzuli'nin sıhhat ve maraz hakkındaki görüşleri. *Antakya-Zaman Gazetesi* 15-17 Ekim 198418
47. Tarih boyunca Hatay'ın şifa kaynakları. *Antakya-Hatay Gazetesi* 5-14 Ağustos 198118
48. Tarihte lepra savaşı ve Antakya'daki miskinler tekkesi. *Antakya-Hatay Gazetesi* 19-29 Nisan 198418
49. Tıp tarihinden anılar. *Antakya-Hatay Gazetesi* 16-21 Eylül 198218
50. Verem mikrobinin bulunuşu ve bir mücadele. *Antakya-Sabah Gazetesi* 11 Ocak 196318

Teşekkür

Bu yazının hazırlanmasında temel olarak Dr. Saffet ve Edip Kızıldağlı'nın İ.Ü. İstanbul Tıp Fakültesi Dekanlığı Akademik Personel Dosyaları Arşivi'nde bulunan kişisel dosyaları ile çocukları Güneş (Geçyaşar), Seval ve Kemal Kızıldağlı'nın ellerinde bulunan resim ve belgelerden yararlandım; kendilerine teşekkür borçluyum. Ayrıca Araştırmacı-Yazar Mehmet Tekin'in yardımsever yaklaşımı ve değerli yayını "Antakya kapılarında ve Dr. Edip Kızıldağlı bibliyografyası" bana yol gösterdi, teşekkür ederim.

Kaynaklar

1. İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi Dekanlığı Akademik Personel Arşivi "Dr. Saffet (Eren) Kızıldağlı" Dosyası.
2. Kızıldağlı E. Bir tıbbiyelinin hatıraları. Antakya: Kültür Ofset Basımevi; 1990.
3. Eren S. Hekimbaşı Salih Efendi hakkında 1231-1312 (1816-1895). Türk Tıp Tarihi Arkivi 1943; 6 (21-22): 1-15.
4. Eren S. Çiçek aşısı ve Cenner hakkında. Türk Tıp Tarihi Arkivi 1943; (21-22): 47-49.
5. Ünver AS. Türkiye malarya tarihi hakkında düşüncülerim. Dirim 1944; 19(7-8): 206-208.
6. Kızıldağlı S. Memleketimizin sıtma folkloru hakkında. Folklor Postası 1945; 1(11): 10-12.
7. Kızıldağlı S. Türkiye'de tıp mecmuaları hakkında. Dirim 1945; 20 (3-4): 71-78.
8. Ünver AS, Kızıldağlı S. Prof. Dr. Orhan Abdi Kurtaran aforizması. Tıbbiyeli 15. 03. 1948; 17: 2
9. Ünver AS, Ayaydın N, Kızıldağlı S. Aforizma; Dr. Âkil Muhtar Özden (1877-1949) vecîzeleri. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Tıp Tarihi Enstitüsü Yay.; 1949.
10. İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi Dekanlığı Akademik Personel Arşivi "Dr. Edip Kızıldağlı" Dosyası.
11. İstanbul Üniversitesi, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, Tıp Tarihi ve Etik Anabilim Dalı Arşivi "Dr. Edip Kızıldağlı" Dosyası.
12. Türk Tıp Tarihi Kurumu "Üye Kayıt Defteri".
13. Tekin M, Nakib B. Dr. Edip Kızıldağlı'nın derlediği Hatay masalları. 2. Bs., Antakya: Kültür Ofset Basımevi; 1994.
14. Kızıldağlı E. Bir tıbbiyelinin mektupları. Antakya: Kültür Ofset Basımevi; 1991.
15. Aksoy ZCB., Kızıldağlı E. Calcification içinde bazı mantarların rollerine dair deneysel araştırmalar. Mikrobiyoloji Dergisi 1949; II (4): 221-232.
16. Kızıldağlı E. Bitkilerde, ipekböceklerinde, insanlarda ve hayvanlarda hastalık yapan Botritis Mantarları hakkında bir etüd ve laboratuvar araştırmaları hulasası. Sağlık Dergisi 1949; 23 (9): 531-535.
17. Kızıldağlı E. Bitkilerde, ipekböceklerinde, insanlarda ve hayvanlarda hastalık yapan Botritis Mantarları hakkında bir etüd ve laboratuvar araştırmaları hulasası. Pratik Doktor 1950; 20 (1): 1-4.
18. Tekin M. Antakya kapılarında ve Dr. Edip Kızıldağlı bibliyografyası. Antakya: Hatay Gazetesi Mtb.; 1987.